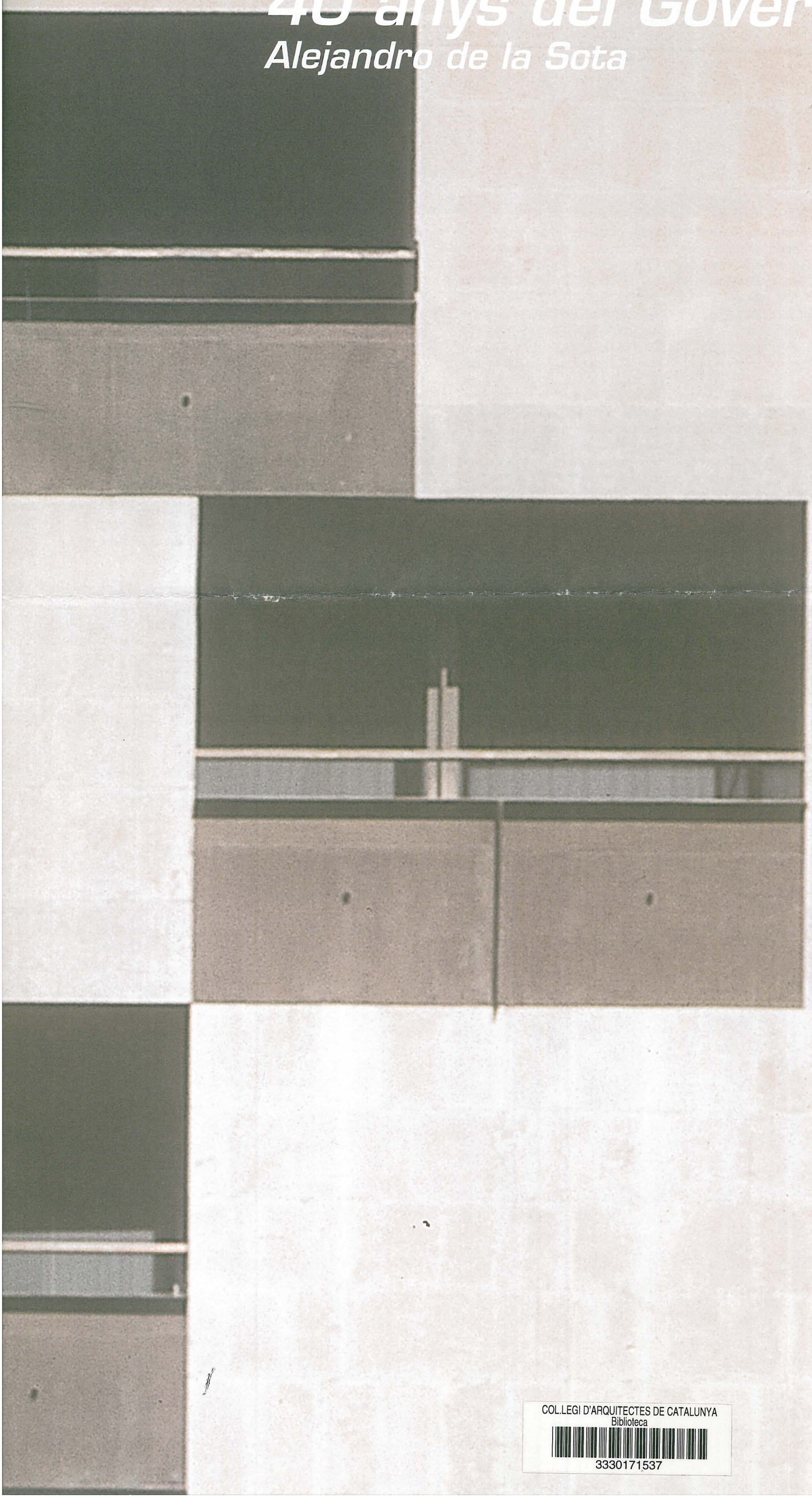
AT

ARQUITECTES DE TARRAGONA

40 anys del Govern Civil #6

Alejandro de la Sota

COL.LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA
Biblioteca
3330171537

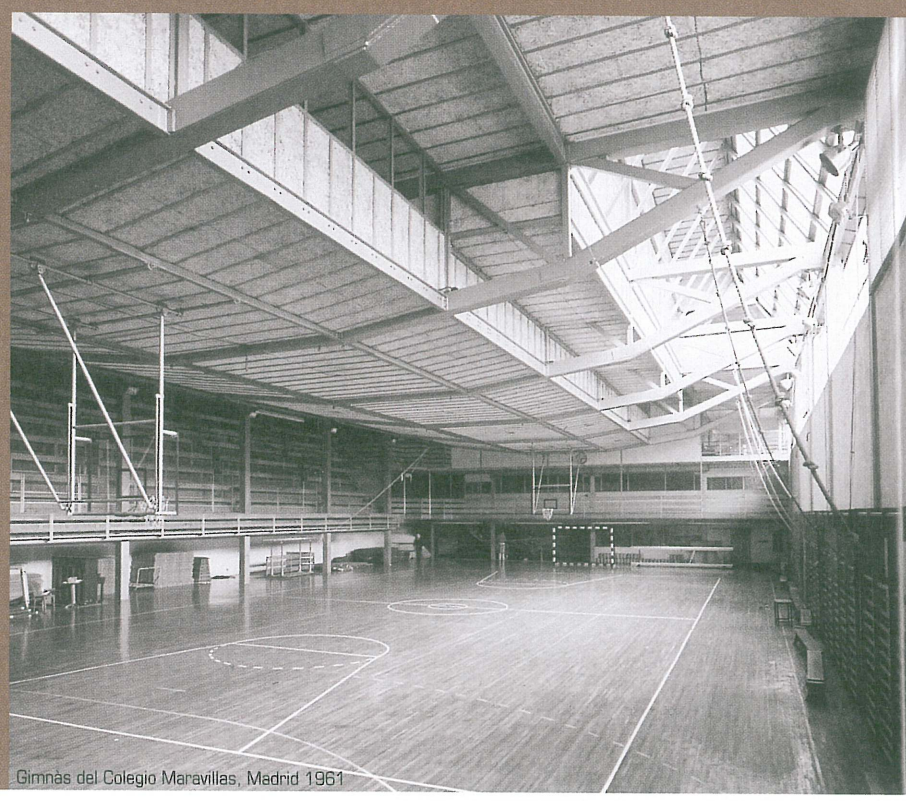
Alejandro de la Sota

Neix a Pontevedra el 20 d'octubre de 1913. Va obtenir el títol d'arquitecte l'any 1941 per l'Escola d'Arquitectura de Madrid i el de doctor arquitecte, l'any 1965. A partir d'aquesta data, i fins a la seva mort, el 14 de febrer de 1996, resideix a Madrid.

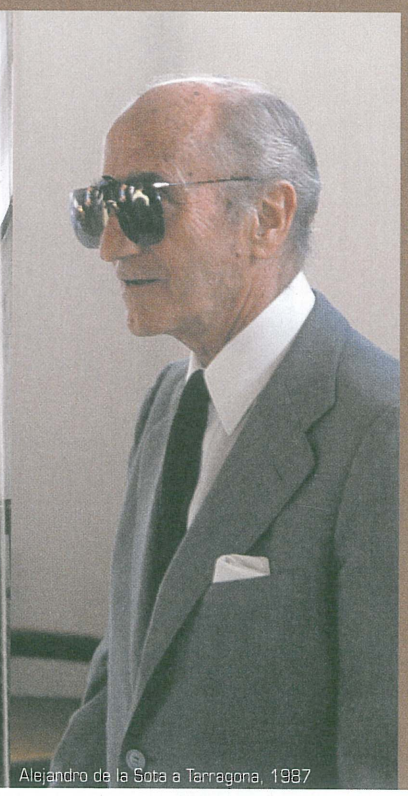
Va ser arquitecte de l'Institut Nacional de Colonització, de la Direcció General de Correus, d'Aviaco i d'Iberia. I professor durant setze anys de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Madrid. Va pronunciar conferències i va impartir classes a diferents escoles de l'estat i de l'estranger.

És autor de nombroses obres de culte, entre les quals cal destacar l'edifici del Govern Civil de Tarragona, el poblat d'Esquivel, el gimnàs del Colegio Maravillas de Madrid (1961), l'edifici d'Aulas y Seminarios per a la Universitat de Sevilla (1974), les Cases a la platja de Mallorca (1983), l'edifici de Correos y Telecomunicaciones de Lleó (1984), etc.

Les seves obres han estat reconegudes amb diferents premis, els més significatius dels quals són el Premi Nacional d'Arquitectura (Certamen d'Arts Plàstiques, 1963), el Premi Nacional d'Arquitectura (1974), la Medalla d'Or d'Arquitectura (Consejo Superior de los Colegios de Arquitectos, 1988), el Premi Antonio Camuñas (1993) i la Medalla d'Or d'Arquitectura del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (1996).

Gimnàs del Colegio Maravillas, Madrid 1961

Alejandro de la Sota a Tarragona, 1987

El Govern Civil de Tarragona

El 8 d'agost de 1956 la Direcció General d'Arquitectura convocà a concurs d'avantprojectes l'edifici del Govern Civil, que s'havia de construir en uns terrenys cedits l'any 1955 per l'Ajuntament, a l'eixample de la ciutat, a la nova plaça Imperial Tarraco, cruïlla de la Rambla amb la carretera de Lleida i l'enllaç amb el nou pont sobre el riu Francolí, focus del creixement de la ciutat a partir dels anys seixanta.

Les bases del concurs limitaren el contingut de les propostes presentades, tant per la forma corba del solar com per l'obligada composició unitària de la façana de la plaça, la línia de cornisa de la qual no podia ser inferior a 21 metres. A més a més de l'activitat administrativa, s'exigia un alt percentatge d'habitatges; la normativa vigent i l'obligada utilització de carreu de pedra natural es constituïren claus de la singular anàlisi que va donar origen a l'edifici.

El febrer de 1957 un jurat presidit pel director general d'arquitectura i urbanisme, el senyor Francisco Prieto, i integrat per González-Sama (governador civil), Antonio Perpiña (en representació del Col·legi d'Arquitectes), Roberto Terrades (arquitecte designat pels concursants) i Luis de Villanueva (arquitecte de la Direcció General), assistits per José M. Monravà López (arquitecte en cap de l'Oficina Tècnica de la Comissió Provincial d'Urbanisme), examinaren els quinze projectes presentats i, després de fer-ne una primera selecció de cinc, acordaren per unanimitat atorgar el primer premi al projecte amb el lema *Ana*, d'Alejandro de la Sota. El segon premi fou atorgat a Pau Monguió i Francisco Vayreda, i el tercer, a Pablo Pintado i Rafael Lozano. La decisió del jurat contrastava amb altres concursos, en què es premiaven propostes més conservadores.

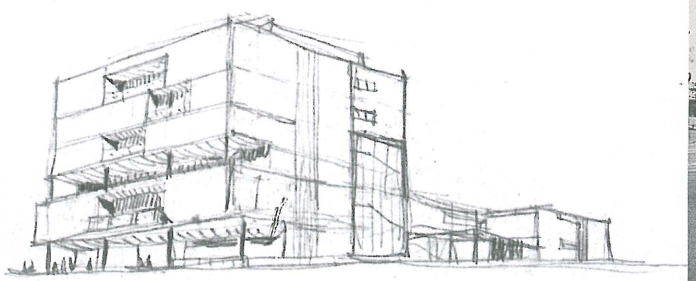
A una pregunta d'un periodista, el febrer de 1958, sobre l'estil arquitectònic escollit, el governador González-Sama responia que, en l'arquitectura, com en totes les arts, és necessària la fidelitat a l'època i, en aquest sentit, les línies atrevides del nou edifici responien al gust i a les necessitats modernes, tal com responien en la seva funcionalitat la Universitat Laboral i la Ciutat Residencial que justament pel seu contrast harmonitzaven amb les mil·lenàries pedres de la Tarragona romana.

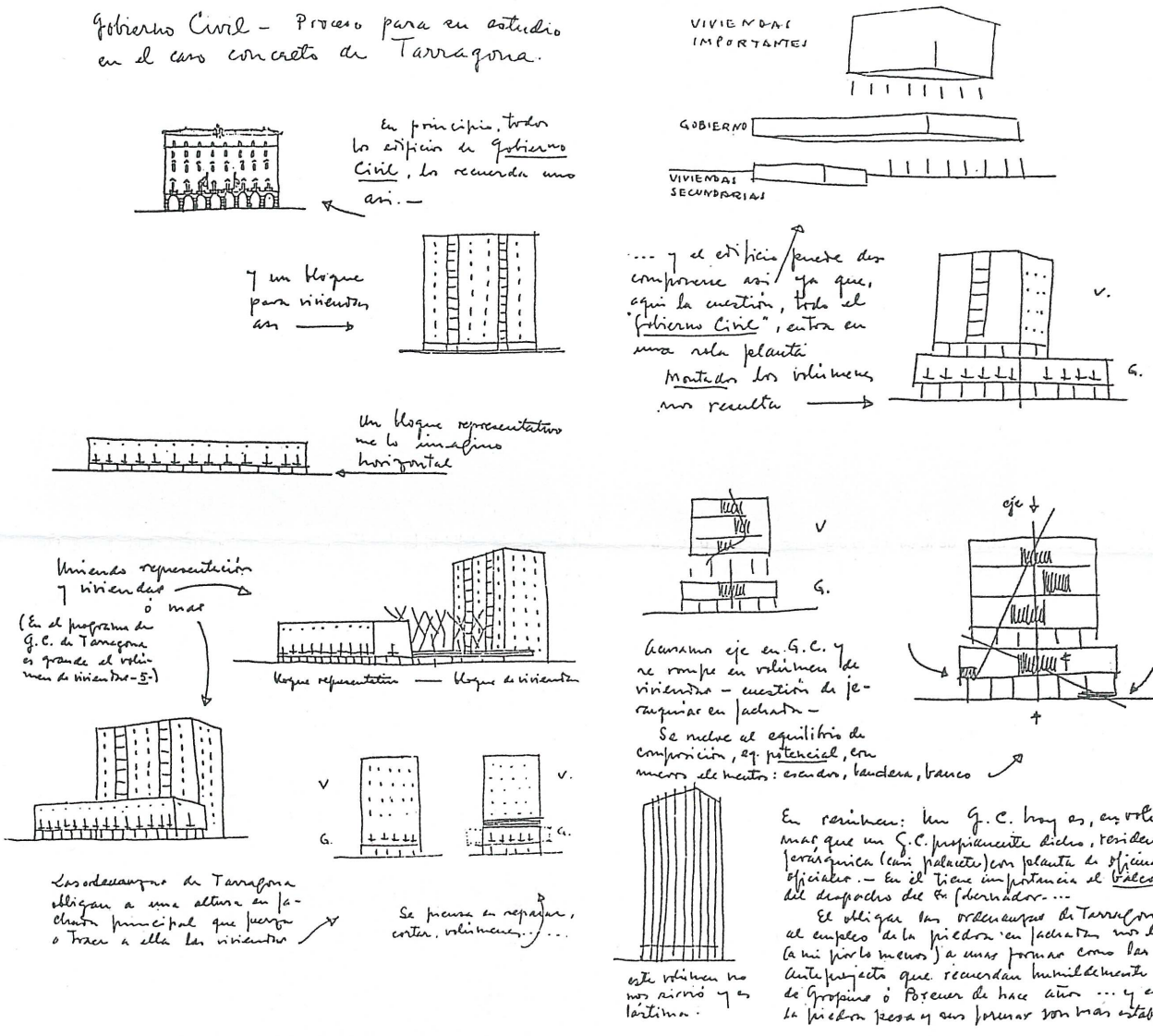
L'obra, segons explica el mateix autor, seria fruit de la simbiosi de la tipologia d'edifici administratiu i de representació oficial, desenvolupat tradicionalment en horitzontal (planta baixa i primer pis ocupant tota la superfície del solar) amb la tipologia vertical del bloc d'habitatges (planta segona: sala d'actes; plantes 3a, 4a, 5a i 6a: residència, amb vistes a la plaça).

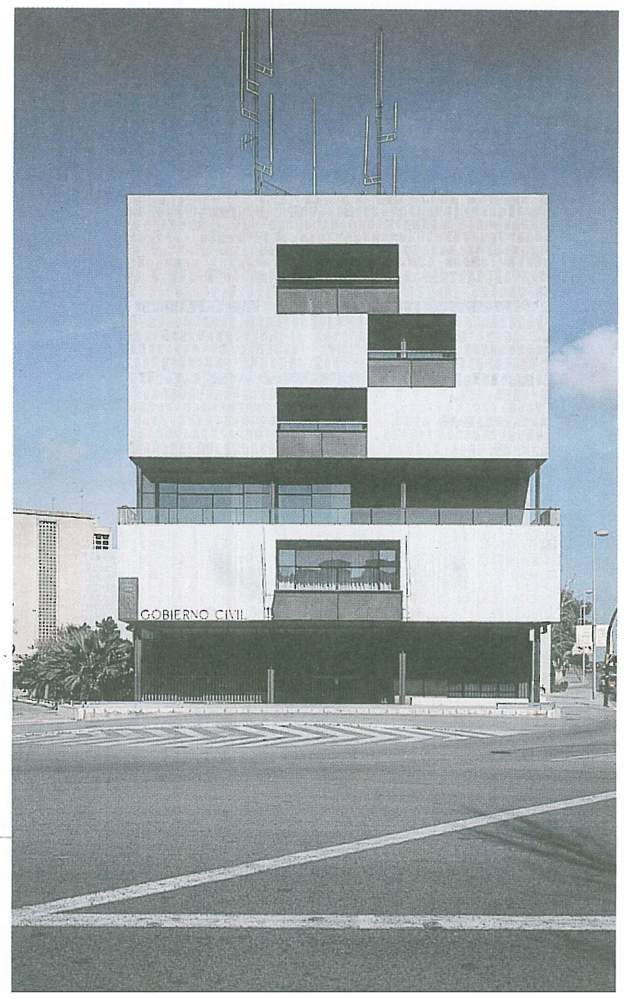
Durant els anys 1956-1958 es dugué a terme la redacció del projecte, no sense nombroses pressions per canviar-lo. Les obres s'iniciaren el 1959. La data de recepció de les obres fou el 10 de desembre de 1963 i, segons la placa que es troba en el mateix edifici, aquest entrà en funcionament l'1 d'octubre de 1964.

De la Sota aconseguí, per mitjà d'una acurada diferenciació volumètrica, d'una estudiada composició de façana, de la utilització de materials d'avantguarda usats en la seva essència natural, de la definició última del mobiliari i de l'acabat final dels interiors, una obra completa considerada una fita de l'arquitectura moderna.

Entre el 1985 i el 1987 Alejandro de la Sota, juntament amb Josep Llinàs, van restaurar l'edifici.

«Construí en Tarragona el edificio del Gobierno Civil. Eran tiempos en que los arquitectos jugábamos a la pobretería: los tablones, la uralita, los enfoscados pintarrajeados vencían a otros materiales que, precisamente por nobles, eran inaceptables... ¡Ah! Pero el Gobierno Civil era otra cosa, era un edificio oficial, representativo, no podía hacerse en la arquitectura de la chabola. Así estaban las cosas cuando tuve la gran oportunidad de comentar con el gran arquitecto y maestro don José Luis Sert, recién conocido por mí en Barcelona, mis aspavientos hacia un material noble como el mármol, tan lejos de ser admitido entonces por tantos arquitectos modernos "progres" (entonces) que desechaban el mármol y también naturalmente los gobiernos civiles del poder central. Tuve esta oportunidad y la aproveché.

"– Don José Luis, un Gobierno Civil, un edificio del Estado ¿hecho de mármol está mal?

– No, ¿de dónde es el mármol?

– De Tarragona, se llama borriol.

– Todo lo que saque usted del suelo y, laborado o no, lo pone usted encima, está bien.

– Mil gracias, don José Luis".

En Tarragona, eso sí, se hizo chapado. Allí se puso el mármol pulido en el exterior, bruñido en pavimentos y, recuerdo, tuve la gracia de hacer la mesa del conserje, un pequeño paralelepípedo de piedra, bruñidas todas sus caras menos la superior que se pulió (para rellenar impresos), representando la maravilla que un sólo material nos ofrece, y que hace representativa a una piedra, aún siendo solamente la mesa del conserje; era la piedra del Patio de los Reyes en El Escorial, la última piedra.»

> Alejandro se la Sota, 1988

AT ARQUITECTES DE TARRAGONA #6

COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA
DEMARCACIÓ DE TARRAGONA

President JORDI BERGADÀ
Secretari ANTON BULTÓ
Tresorer LUIS ULLOA
Vocals JORDI GRANELL, JOSÉ MARÍA GRANDES, FINA ROYO

Consell editor
Junta Directiva DEMARCACIÓ DE TARRAGONA. CoAC

Director
JUAN MANUEL ZAGUIRRE

Alejandro de la Sota. 40 anys del Govern Civil

Comissariat
Vocalia de Cultura. DEMARCACIÓ DE TARRAGONA. CoAC

Direcció i coordinació
JORDI GRANELL, JORDI GUERRERO

Exposicions
Coordinació JOSEP CANELA, JORDI GRANELL, JORDI GUERRERO i JOAN M. ZAGUIRRE
Col·laboradors MARINA BERASATEGUI, ALBERT CANALS, GUILLEM CARRERA, JOSEP ESCOFET, ALBERT FIGUEROLA, RAMON GASULL, ANTONI MORELL, MIQUEL ORELLANA, CARMEN PUÉRTOLAS, AGUSTÍ REHUES, ELENA RULL i JOSEP M. SOLÉ

Publicació
Responsable de l'edició Vocalia de Cultura. DEMARCACIÓ DE TARRAGONA CoAC
Col·laboradors NEUS REVERTÈ i MIREIA MASIP

Disseny gràfic FÉLIX MESALLES, JOAN TOUS, LLUC SUMOY
Traducció i correcció dels textos TRADUIT.COM
Producció JTFM ASSOCIATS, S.L.
Impressió INGOPRINT S.A.

Fotografies
Croquis i notes del Govern Civil, fotografia del gimnàs Maravillas, dibuix de la façana, cedits per la Fundación Alejandro de la Sota.
Fotografies del Govern Civil (de J.R. Fontana i F. Mesalles), fotografies del mobiliari (de Pepo Segura) i fotografia d'Alejandro de la Sota, procedents de l'Arxiu CoAC, Demarcació de Tarragona.

Edició i subscripcions
COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA
DEMARCACIÓ DE TARRAGONA
Sant Llorenç, 20-22
43003 Tarragona
tel. 977 249367 fax 977 248383
tarragona@coac.net

© de l'edició, el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
© dels textos, els seus autors
© de les fotografies, els seus autors

ISSN 1579-6515
DL. B-9451-04

Reservats tots els drets d'aquesta edició

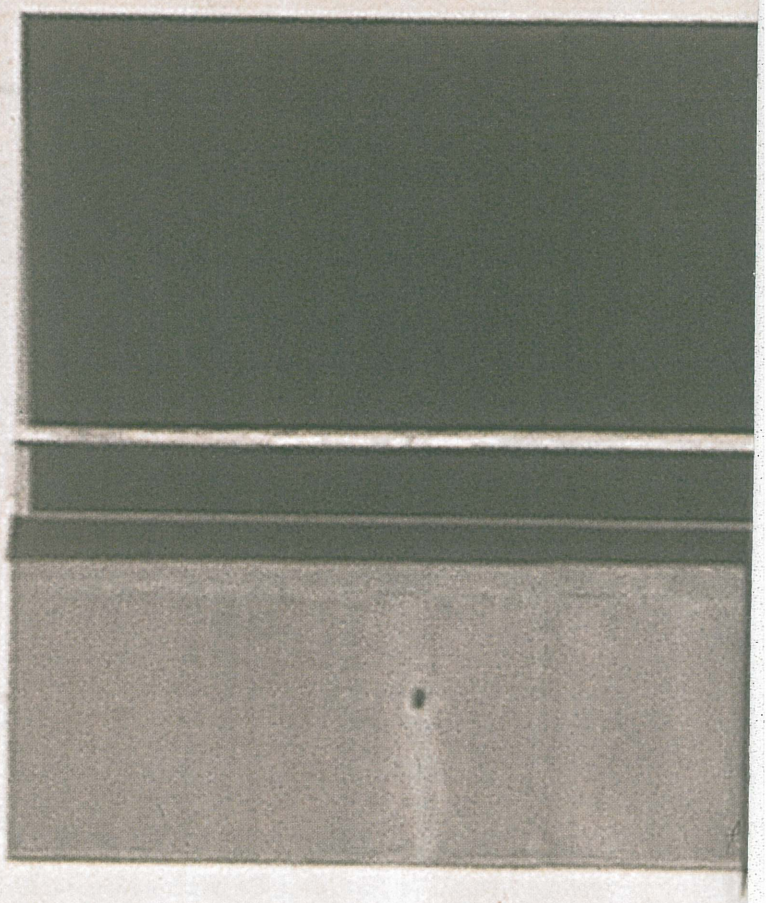
El nostre agraïment a Carmen Puértolas per el seu suport i la seva constància en la defensa de l'arquitectura de l'edifici

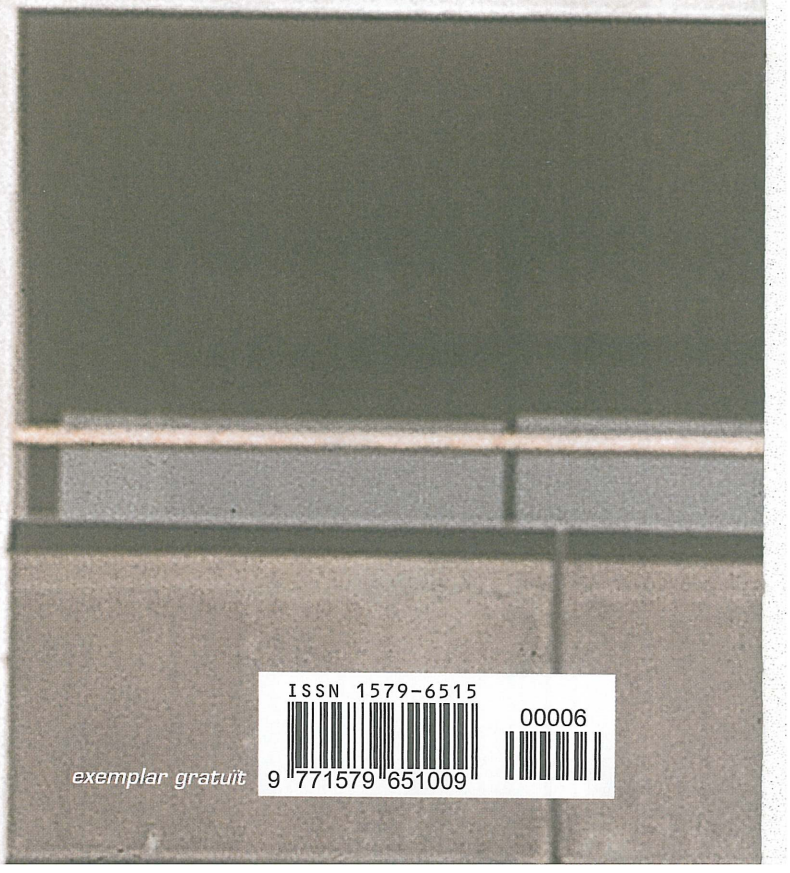
Tarragona, setembre de 2004

ADMINISTRACIÓN GENERAL DEL ESTADO

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
Demarcació de Tarragona

Fundación Alejandro de la Sota

exemplar gratuït

ISSN 1579-6515
00006
9 771579 651009